

Uvodna izjava predsjednika EBRD-a

Uvodna sjednica Odbora guvernera
Srijeda, 8. maj 2019, 09.30 – 10.30
Zgrada Parlamentarne skupštine, prvi sprat, Velika sala
Sir Suma Chakrabarti, predsjednik EBRD-a

1. Dobrodošlica i zahvale

Poštovani predsjednici i premijeri,

Cijenjeni guverneri,

Dame i gospodo,

Dobrodošli na EBRD-ov 28. godišnji sastanak i poslovni forum.

Zadovoljstvo mi je što se održava ovdje u historijskom gradu Sarajevu, u samom srcu Zapadnog Balkana.

Iako su **sve** zemlje EBRD-a na svoj način privlačne i fascinantne, ova regija zauzima posebno mjesto u mojoj dvadesetpetogodišnjoj karijeri. Stoga mi je zadovoljstvo što ću biti ovdje u Sarajevu na pretposljednem godišnjem sastanku kojem prisustvujem u svojstvu predsjednika EBRD-a.

Znam da su naši domaćini uložili veliki trud da ovaj događaj učine posebnim.

U ime Banke želim se zahvaliti mojim dobrim prijateljima Denisu Zvizdiću, predsjedavajućem Vijeća Ministara Bosne i Hercegovine, Mirku Šaroviću, dopredsjedavajućem Vijeća Ministara, Jyrkiju Katainenu, predsjedavajućem našeg Odbora guvernera, kao i Enzu Quattrociochu, našem Generalnom sekretaru i svim našim kolegama ovdje na svemu što su učinili u sklopu priprema za ovu sedmicu.

Posebno se zahvaljujem i vama, liderima zemalja Zapadnog Balkana što ste nam se danas pridružili.

2. EBRD i Bosna i Hercegovina

Gdje god EBRD ulaže, okupljamo ljude iz različitih sfera života – iz privatnog sektora, vlade, civilnog društva – kako bismo ostvarili istinski tranzicijski pomak.

Kako stoji u našoj misiji, “Mi ulažemo u mijenjanje života” – pojedinaca, kompanija, ekonomija.

Ovo posebno vrijedi za Bosnu i Hercegovinu.

EBRD-ova priča je ovdje počela uskoro nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma krajem 1995. godine.

Do danas smo ukupno uložili €2,3 milijarde – u 159 projekata.

Uistinu, portfelj Banke u Bosni i Hercegovini u odnosu na BDP ove zemlje jedan je od najviših među skoro 40 zemalja u kojima djelujemo.

Počeli smo ovdje s obnovom transportne i energetske infrastrukture u godinama nakon sukoba.

Danas, zajedno s našim partnerima, financiramo velike infrastrukturne projekte za povezivanje različitih dijelova ove zemlje. A i samu Bosnu i Hercegovinu povezujemo s ostatkom regije i s Evropskom unijom.

Naša priča je svoje početke imala i u skromnim ulaganjima u vlasnički kapital dvije lokalne banke.

Danas koristimo mrežu takvih banaka za finansiranje malih i srednjih preduzeća, za pružanje podrške ženama poduzetnicama i poticaja domaćinstvima da ulažu u energetska efikasnost.

Jedan od naših ciljeva je da pomognemo u stvaranju ekonomije koja osnažuje lokalne ljude – posebno mlade – da ostvare svoje snove kod kuće, u svojoj domovini, da ne odlaze u inostranstvo.

Gubimo veliki broj lokalnih talenata koji odlaze u emigraciju. Moramo stvoriti prilike u kojima će oni izabrati da ostanu.

Snažno vjerujemo da to možemo postići ubrzavanjem ekonomske integracije, kako u regiji, tako i u kontekstu pristupanja EU.

Vratit ću se na ovu veoma važnu temu kasnije.

3. Svijetle tačke 2018.

Naša priča ovdje predstavlja samo jedno poglavlje našeg opsežnog rada – i sve većeg utjecaja – na tri kontinenta.

Ranije ste pogledali video kroz koji ste mogli steći dojam o širini i raznovrsnosti našeg rada u različitim sektorima i geografskim područjima.

U protekle tri godine zaredom uložili smo skoro €10 milijardi u zemlje u kojima djelujemo.

Prošlogodišnji nivo investicija približio se našem rekordu iz 2017. godine, a i broj operacija je dosegao vrh poslovnog plana.

U 2019. želim da EBRD po prvi put u našoj historiji probije barijeru od deset milijardi eura u investicijama.

Međutim, provedba kvalitetnih projekata daleko je važnija od njihovog pukog odobravanja i potpisivanja. Zato sam sretan što smo prošle godine ostvarili povećanje isplata i rast naših operativnih sredstava. Ona su sada dosegla rekordni nivo od €30 milijardi. To je ono što će dovesti do promjena na terenu.

Također smo zabilježili oporavak udjela vlasničkog kapitala koji se vratio na nivoe iz 2016.

Banka je u svom radu postigla i veću raznolikost, sa značajnim proširenjem poslovanja u malim zemljama i posljedičnim smanjenjem koncentracije poslovanja u velikim zemljama.

Pokrenuli smo više investicija kako bismo multiplicirali svoj utjecaj.

Povećali smo broj projekata u zemljama koje su ostvarile najmanji napredak u tranziciji.

Sve smo to postigli uprkos nepovoljnim trendovima na tržištima kapitala i deprecijaciji valute u nekoliko novih ekonomija.

Banka je i dalje finansijski veoma snažna. Dobit ostvarena prije umanjenja vrijednosti iznosila je €606 miliona, što je veoma blizu iznosu ostvarenom prethodne godine.

Zadržali smo svoj AAA status, a jedna agencija za ocjenu rejtinga podigla je svoju ocjenu našeg finansijskog položaja i osvrnula se na našu 'veoma snažnu poduzetnost i izuzetno jake finansijske profile rizičnosti'.

Brojke na našim bilansima odraz su mnogih inspirativnih priča iz našeg pionirskog rada, kao što su:

- finansiranje drenažnog kanala Kitchener u Egiptu radi smanjenja ekstremnih nivoa zagađenja za šest miliona stanovnika delte Nila;
- naš doprinos energetske sigurnosti putem Južnog plinskog koridora koji učvršćuje energetske veze između Azije i Evrope i ubrzava napuštanje uglja kao energenta;
- naša prva ulaganja u Libanu i Zapadnoj obali – dva značajno izazovna tržišta i

- naš ponovni angažman u Uzbekistanu, koji je postigao nevjerovatnu brzinu i ostvario kvalitetnije snabdijevanje vodom, strujom i grijanjem za stotine hiljada ljudi.

Posebno sam ponosan na naš rad na izgradnji otpornosti kroz lokalna tržišta kapitala i valuta. Uistinu, 40 posto našeg ukupnog poslovanja prošle godine odvijalo se u lokalnim valutama – što je daleko najveći udio u poslovanju bilo koje velike multilateralne razvojne banke. Ovo uključuje trećinu od €1 milijarde našeg finansiranja u Turskoj, zemlji koja je pogođena usporavanjem ekonomskog rasta i deprecijacijom valute.

Prošle godine smo usvojili i nove strategije i politike koje će nam omogućiti da u budućnosti postizemo još više.

- Nove strategije za energetski sektor, lokalna tržišta valuta i kapitala i agrobiznis.
- Odobrenje iznosa od €700 miliona za Zelene gradove, čime se potvrđuje naš status velikog igrača u finansiranju ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promjenama.
- Produženje našeg mandata u Grčkoj do kraja 2025.
- A prije samo dvije sedmice Odbor je usvojio nove politike dobrog upravljanja koje su vrhunskog kvaliteta.

Iskoristio bih ovu priliku da se zahvalim našim donatorima na njihovoj podršci. Bez nje bi naš utjecaj u velikoj mjeri bio ograničen – pa čak i nepostojeći.

Prošle godine je ta podrška iznosila €583 miliona i uveliko premašila cilj.

Evropska unija nam je i dalje daleko najveći donator – veliko hvala Jyrkiju!

Također nam je naročito drago što su Španija i Izrael ponovo zauzeli svoja mjesta u našoj porodici donatora i što možemo poželjeti dobrodošlicu zemljama korisnicama, naime Turskoj, Poljskoj i Bugarskoj, ovaj put kao donatorima. I njima veliko hvala.

Danas bi također bila dobra prilika da poželim sretan deseti rođendan Investicijskom fondu za Zapadni Balkan, jedinstvenom partnerstvu između vlada regije, Evropske komisije, bilateralnih donatora i multilateralnih razvojnih banaka poput nas.

I da čestitam WBIF-u na svemu što je postigao, a prvenstveno na raspodjeli više od €1 milijarde bespovratnih sredstava za projekte.

Našim donatorima i dioničarima, a naravno i našem rukovodstvu, prioritet je pobrinuti se da Banka bude što efektivnija i što efikasnija.

Naš program operativne efektivnosti i efikasnosti na snazi je od 2016. i postiže finansijske rezultate.

Ne trebamo zanemariti ni značajne promjene do kojih je doveo u našem načinu rada, kao što su:

- skraćivanje vremena neophodnog za izradu novih strategija i donošenje investicijskih odluka;
- pojednostavljivanje procesa ocjene učinka projekta;
- uvođenje specijalističkih timova za upravljanje našim portfeljem duga i
- daleko veća upotreba podataka za potrebe informiranja naših odluka.

Također sam prezadovoljan što smo potpisali ugovor za naše novo sjedište u Canary Wharf u Londonu, gdje će se Banka preseliti 2022. godine. Radi se o veoma dobroj komercijalnoj pogodbi koja će omogućiti našem osoblju, koje predstavlja najveću vrijednost EBRD-a, da radi u jednoj od najboljih zgrada što se tiče ekološke održivosti.

I, kao što mnogi od vas već znaju, ja sam apsolutno opredijeljen za jačanje odnosa između svih – ali zaista svih – dioničara i Banke i za unapređenje kvaliteta našeg zajedničkog razumijevanja.

U svom pismu Guvernerima iz januara obećao sam da ću provesti jednu vježbu u tom cilju, fokusiran na ono što menadžment može učiniti sa svoje strane.

Ta vježba, s konsultantima upoznatim sa EBRD-om i njegovim upravljanjem, trenutno je u toku, a podrazumijeva i povratne informacije od naših direktora.

Od jeseni ove godine planiram provoditi akcije koje proizlaze iz ove vježbe.

Jedna pouka je već sasvim jasna. Kolektivno smo kao Banka najsnažniji kada imamo zajedničku viziju cilja; kada nam je jasna podjela uloga i kada ulazimo u energične ali konstruktivne i – želim ovo naglasiti – učtive rasprave o daljim koracima.

4. #EBRDmore

Dame i gospodo, vi, naši dioničari, tražili ste od nas da učinimo još više kako bismo postigli napredak ka 'tržišno-orijentiranim ekonomijama i promociji privatne i poduzetničke inicijative' na šta smo se obavezali pri našem osnivanju.

Stoga će 2019. biti ključna godina za EBRD – početak daljih koraka ka promjenama koje će zahtijevati da unaprijedimo **kvalitet** onoga što radimo dok povećavamo **kvantitet** naših ulaganja i projekata širom naših regija.

Poslovni model EBRD-a, fokusiran na privatni sektor i spajanje naših tradicija zdravog bankarstva s naglaskom na reforme politike, dobro nas je služio.

Neizostavan je i doprinos opsežnog poznavanja lokalnih okolnosti koje nam osigurava naša mreža od 53 ureda smještena ne samo u glavnim gradovima već i u sekundarnim centrima i udaljenim regijama.

Dok djelujemo lokalno, mi razmišljamo globalno – prvenstveno kroz naše opredjeljenje da više od 40 posto naših godišnjih investicija uložimo u zelenu ekonomiju do kraja 2020. kako bismo odgovorili na ključne okolišne imperATIVE našeg doba. Već smo na dobrom putu da postignemo taj cilj.

Radujemo se mogućnosti da pojačamo svoje djelovanje – u svim našim regijama.

Učiniti više će biti ključna tema kako budemo išli u susret našem sljedećem Strateškom i kapitalnom okviru.

Kao i niz drugih pitanja – uključujući našu spremnost da odgovorimo na interes za članstvo iskazan od više zemalja Južnog i Istočnog Mediterana.

5. Integracija – teorija i praksa na Zapadnom Balkanu

Podsjetimo se da je tema ovog godišnjeg sastanka “Povezivanje ekonomija radi jačeg rasta” te da je ‘integracija’ jedan od šest kvaliteta koje koristimo za definiranje održivih tržišno orijentiranih ekonomija, a sada se želim vratiti na tu temu.

Integraciju općenito posmatramo kao veoma snažan instrument za proširenje trgovine robom i uslugama, povećanje prekograničnih

ulaganja, a što je možda i najvažnije, kao nešto što potiče razmjenu novih ideja i inovacije.

Integracija putem fizičke infrastrukture povezuje regije putevima, željeznicama, lukama, aerodromima i telekomunikacijama, pomažući lakše kretanje ljudi i robe.

Na primjer, Koridor Vc, jedan od naših znamenitih regionalnih projekata koji prolazi kroz Bosnu i Hercegovinu, povezuje jadransku obalu sa Srednjom Evropom.

Također poboljšava ekonomske mogućnosti u regijama koje su dosad bile slabo povezane s ostatkom globalne ekonomije.

Ekonomska integracija podrazumijeva i protok investicija.

Integracija kroz direktne strane investicije može imati dalekosežne učinke.

Na primjer, kroz unapređenje vještina radnika u ekonomija s visokim stopama emigracije, poput onih ovdje na Zapadnom Balkanu, stvara se više mogućnosti za lokalne ljude da iskoriste svoj puni potencijal.

Drugim riječima, može pomoći da se prekine začarani krug migracije radne snage u inostranstvo što dovodi do opadanja produktivnosti, nižih investicija i još više emigriranja.

Na kraju, a što je također izuzetno značajno za ovu regiju, mi smo pobornici integracije koja potiče političke i ekonomske reforme koje će za rezultat imati dugoročno održiv i inkluzivan rast.

U tom smislu je proces približavanja EU od temeljne važnosti. Mi u EBRD-u smo snažno za njega opredijeljeni. Smatramo ga izuzetno važnim vanjskim usidrenjem za reforme.

Uključujući i reforme koje unapređuju integraciju, kao što su:

- promoviranje viših poslovnih standarda koji su sve bliži standardima EU;
- smanjivanje ili uklanjanje trgovinskih barijera i
- osiguranje jednakih uslova za kompanije.

Istovremeno, naporno radimo na privlačenju više stranih investicija i na jačanju dijaloga između javnog i privatnog sektora u cilju unapređenja poslovne klime.

U sklopu tih napora smo prošle godine, uz novouspostavljenu Regionalnu privrednu komoru, pokrenuli i Regionalnu investicijsku platformu.

A ovog marta smo pokrenuli online registar kompanija na Zapadnom Balkanu kako bismo pojačali transparentnost i pristup informacijama za investitore. Srbija i Sjeverna Makedonija već su se priključile. Uskoro će to učiniti i druge zemlje.

6. Integracija – ideje i ljudi

Obje ove inicijative istaknute su kao svijetle tačke najskorijeg Investicijskog samita za Zapadni Balkan u Londonu.

Bilo je to 2014. godine kada smo po prvi put okupili šest premijera iz regije – što je u to doba predstavljalo historijsku prekretnicu. Ali sada to ponavljamo svake druge godine, uključujući i narednog februara.

Format se pokazao tako uspješnim da smo ga primijenili i u drugim regijama.

Jutros sam imao još jedan ugodan i zanimljiv razgovor sa liderima Zapadnog Balkana.

Iskoristio sam tu priliku da im još jednom odam priznanje za njihove napore na promoviranju integracije – i unapređenju profila ove regije među investitorima.

Investitore naročito treba ohrabriti duh zbližavanja koji su u najskorije vrijeme pokazali naši dragi prijatelji, premijer Sjeverne Makedonije Zoran Zaev i premijer Grčke Alexis Tsipras.

Dirljiv je – i inspirativan – njihov uzor vizionarstva, hrabrosti, liderstva i spremnosti na kompromis u interesu svojih zemalja, cijele regije i svih nas.

Njima dvojici danas želim odati posebno priznanje.

Također pozivam lidere Srbije i Kosova da nastave svoj dijalog, koji je prvobitno pokrenut uz pomoć baronice Ashton kao naše specijalne gošće, s ciljem da svoje zemlje i širu regiju povedu ka pozitivnijoj budućnosti.

7. Zaključak

Danas, dame i gospodo, slavimo EBRD, njena dostignuća i vrijednosti, ponajprije integraciju i njen poseban značaj za Zapadni Balkan.

Sutra će mnogi od vas obilježavati Dan Evrope u čast mira i jedinstva širom ovog kontinenta.

9. maj je godišnjica Schumanove deklaracije iz 1950. godine, koja se pokazala odlučujućom za uspostavljanje onoga što će izrasti u današnju Evropsku uniju.

Mnogi od njenih argumenata relevantni su i sedam decenija kasnije i u njima se vide odjeci onoga o čemu sam Vam danas govorio.

“Europa se neće stvoriti odjednom ili prema jednom jedinstvenom planu. Izgradit će se putem konkretnih postignuća koja će prvo stvoriti istinsku

solidarnost.” Riječi su to Roberta Schumana, tadašnjeg ministra vanjskih poslova Francuske.

Dame i gospodo, te riječi i danas odzvanjaju istinom i jednako se obraćaju mnogim regijama izvan Evrope gdje EBRD sve više i više radi na izgradnji:

jačih i energičnijih ekonomija,
njihove međusobne solidarnosti i integracije
i boljeg svijeta za našu djecu.

Hvala vam na pažnji.